

מובאות מאליאס ח'ורי, "סטלה מאריס", סדרת "מפתוב" (ראשון לציון: ידיעות
ספרים ומכון ון-ליר בירושלים, 2019), 26-28

תרגום מערבית: יהודה שנהב-שהרבני
עריכת תרגום: הודא אבו מוך
תרגום בית השיר: יותם בנשלום

הנער גבה הקומה, בעל השיער הבלונדיני הנוטה לערמוני, כבר ידע לאן מועדות פניו. הוא יעביר את שארית הלילה בניגנת בנימין בשכונת הדר ובבוקר ילך אל המוסך של הח'וואג'ה גבריאל בוואדי אלצליב, ושם יעבוד וישתדל להמשיך בלימודיו בבית הספר אַלְמַטְרָאן בעיר. הוא יצא מן הבית, ומבול של מים שטף אותו. הגשם הכה בחוזקה, ונרָאָה כאילו הוא עומד לבלוע את חיפה ולגרום לה להחליק לתוך הים. כשמביטים בעיר הזאת מן הים, נדמה שרואים יונה המרפרפת בכנפיה על המים ואת ההר מחליק לתוכם. רק המשטח של הנביא אליאס בסטלה מאריס הוא הגבול המציל את העיר מטביעה.

אדם צעד בגשם החזק, והמים נספגו בגופו ובבגדיו. הוא הרגיש שהחירות שהשיג לעצמו באותו לילה סוער צריכה להיוולד מן המים, בדיוק כפי שלימד אותו האַסְתָאד' נעים.

המורה לטבע בבית הספר אַלְמַטְרָאן היה תימהוני. שמו המלא היה נעים אלקייסי, והוא סיפר שהוא חִיפָאוּי במקורו וסבא לנכד, אבל מבטאו הכפרי הסגיר את העובדה שלא דיבר אמת. נאמר, ורק אלוהים יודע, שהיה ערירי וחי בגפו בחדר קטן בוואדי אלנסנסא ושכל בני משפחתו עזבו את העיר דרך הים בזמן הגירוש הגדול, לאחר נפילת העיר בידי כוחות ההגנה ב־21 באפריל 1948.

האַסְתָאד' נעים, שהיה בשנות החמישים לחייו, היה בעל מנהגים מוזרים. גבר בודד ומתבודד אשר בית הספר היווה את תמצית חייו, ובו בילה את מרבית זמנו. הוא לא היה עוזב אלא בשעות הערב, כאשר היה תובע זאת ממנו השַמָאס – כך נקרא בבית הספר הפּוֹמֶר הזוֹטֶר – שרצה לנעול את הדלת ולעלות על יצועו. הדבר היחיד שהיה ידוע בוודאות על האַסְתָאד' נעים הוא העיסוק הכפייתי שלו במים, ובייחוד ידועה היתה הפילוסופיה המזורה שלו בעניין מקור המים אצל בני האדם.

העניין שלו במים היה משונה. הוא היה נוהג להיכנס אל הכיתה כשבידו בקבוק מלא מים. אחר כך היה שוכח אותו על השולחן ושוקע בהסברים מלומדים. "בן אדם עשוי ממים. החֶמֶר שבאמצעותו יצר אללה – ישתבח שמו – את האדם היה בגדר בגד עמיד בפני המים. וכאשר מתקרב האדם אל מותו, אפשר לשבור אותו כמו כלי חרס שנצלה באש החיים ואיבד את מימיו. המוות מגיע כאשר מתרוקן החֶמֶר האנושי ממימיו והופך לכלי חרס חסר נשמה".

איש מהתלמידים לא יכול היה להתווכח עם טענותיו של המורה אשר ידע הכול על פעילות האיברים בגוף האדם, כאילו היה רופא. אבל האֶסְתָּאד' נעים לא ביקר אצל רופא מעולם. אדרבה – הוא היה מטפל בתלמידיו אשר חלו במרקחת עשבי מרפא שהיה מכין בעצמו ושלא גילה לאיש את סודה. התיאוריה של האֶסְתָּאד' נעים התבססה כביכול על עובדה מדעית שהיתה תמצית הקיום האנושי. הוא הסביר ששישים אחוזים מן הגוף הבוגר עשויים ממים, ואצל תינוק שזה עתה נולד מהווים המים שבעים וחמישה אחוזים מתכולת הגוף. ברשותו של האֶסְתָּאד' היה מידע מפורט על נפח המים בכל איברי הגוף, והמידע הזה הוביל אותו למסקנה המדהימה כי המים הם תמצית הרוח האנושית.

"המים הם הנשמה. אנחנו חיים ברחם האמהות שלנו כמו בתוך סיר מים. כאשר מתחילים צירי הלידה, המים יורדים מרחם האישה, ואנחנו אומרים: 'בקעו המים מהראש'. כך אנו בוקעים מגן העדן של המים אל האדמה. אנחנו ממשיכים לשאת את המים בתוכנו כל ימי חיינו. וכאשר מגיע הרגע, שארית המים שבתוך הרחם מתאדה, והנשמה עוזבת עם מי הגוף שלנו".

אדם צעד במים שניתכו מן השמים והרגיש שנשמתו ניתכת עליו. ברגע זה ממש הוא הוטבל להיות אדם חדש. פעם דיברה איתו אמו מנאל על ההטבלה והסבירה לו כיצד רוח הילדים נשטפת במים. וכאשר שאל אותה מדוע המוסלמים אינם עוברים הטבלה, הסבירה לו את מה שקראה בטקסט של אחד החכמים הצופים אשר דמה לאבי המשפחה ונדוע בכינוי "בעל הנון". הוא טען שהמוסלמים מוטבלים בדרכם שלהם, שכן הם החליפו את יוחנן המטביל במים באסמאעיל המטביל בדמעות.

"ואני, האם הוטבלתי?" שאל אותה.

"בוודאי. כל האנשים הוטבלו", ענתה לו.

"בדמעות או במים?" שאל.

"הדמעות היו המים של הגטו", ענתה.

אדם צעד בטבורה של חשכת המים והרגיש שהוא חוצה ביבשה את הים שנחצה לשניים על ידי המטה של משה. באותו הלילה הפך לאדם החדש. הוא זכה בנשמה חדשה והתחיל במסע הממושך לתוך עצמו. הוא צעד כשמעילו האפור והקצר תופח מן הרוח והתבונן בשמים כמשווע לעוד מים. הוא התנודד מצד לצד כמו שיכור והרגיש שאין לו עוד צורך בדמעות, משום שהוטבל בדמעות השמים; הוא הרגיש שהוא הופך לאדם חדש שדיוקנו שורטט במהלך הדרך שחצה במכונית השברולט האדומה מנצרת לחיפה.

לימים, כאשר ישב אדם בחדרו הצר בניו יורק, לאחר הגירתו לשם, ויקרא את הקְצִיָּדָה של המשורר הפלסטיני העזתי מְעִין בְּסִיסוֹ על משה, הוא יתפקע מצחוק. הוא ייזכר באותו לילה רטוב שאותו כינה "הפסחא של המים", שכן במהלכו של אותו

הלילה, מתחת לגשם השוטף, נדמה היה לו שהוא הופך לאדם החדש אשר את תווי פניו ראה בעיני רוחו במשך יותר משנה. הוא ילגלג אז לתמימות נעוריו ולכך שהשווה את עצמו למוסא הנביא, שכן על פי המשורר העזתי, מטָה משה אשר קרע את הים לשניים לא היה אלא מטאפורה לזמן הנוכחי. המשפט הזה נראה לו מטאפורה של תוכחה על כך שמטה משה הפך מכלי הצלה לחרב של ניצול ועריצות. לא היה מקום בסיפור הזה לכל הרומנטיקה של האֶסְתֵּאד' נעים.

אַלְלָה נָתַן לְמוֹסָא מְטָהוּ לְמַעַן יִקְרַע אֶת הַיָּם וַיִּבְרַח
אַלְלָה לֹא נָתַן לְמוֹסָא מְטָהוּ לְמַעַן יִטְלֶהוּ וַיָּבֵא.

באותו לילה חורפי בחיפה גילה אדם שהוא עבר את הטבילה במים רק כדי לברוח מסיפורו, סיפור אשר ישוב ויפגוש בערוב ימיו, לאחר שיאבד יותר ממחצית המים שלו.

